

Biblioteka bliżej niż myślisz

Stwierdzenie, że współczesna biblioteka publiczna musi być blisko swego czytelnika czy – jak mówimy dziś częściej – użytkownika, uznać można za truizm. Warto jednak zwrócić uwagę na kilka wymiarów tej bliskości. Bo rozumieć można ją przecież różnie. To, po pierwsze, niewątpliwie szybkie podążanie z ofertą bibliotek za zmieniającymi się oczekiwaniami użytkowników. Bliskość tę rozumieć można też znacznie dosłowniej, wręcz fizycznie. Biblioteka będąca blisko czytelnika to biblioteka, która nie czeka, aż wstąpi on w jej progi, ale śmiało wychodzi w przestrzeń miejską, szukając w niej z nim kontaktu i mocno zaznaczając w tej przestrzeni swoją obecność. I wreszcie, biblioteka, która chce być blisko swego użytkownika, powinna również go słuchać. Dajmy czytelnikowi decydować o projektach realizowanych przez nas. Na przykład poprzez mechanizmy budżetu obywatelskiego, dzięki którym w bibliotece prowadzone są działania, na które środki, swoimi głosami, zdobyli sami czytelnicy. Również Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie podejmuje wiele inicjatyw, aby we wszystkich tych wymiarach być blisko swych użytkowników.

Oprócz tradycyjnego księgozbioru wielu użytkowników bibliotek sięga dziś po audiobooki (którymi zainteresowanie w ostatnich latach w WBP w Krakowie ogromnie wzrosło) oraz po e-booki.

Jednym z ważniejszych działań, dzięki którym WBP w Krakowie może ułatwić użytkownikom małopolskich bibliotek publicznych dostęp do zbiorów w postaci cyfrowej, jest inicjowanie i budowanie konsorcjów bibliotek, które dzięki swojemu potencjałowi są w stanie uzyskać korzystne oferty od dostawców treści elektronicznych.

Obecnie coraz popularniejsza wśród użytkowników staje się usługa dostępu do e-booków, w tym do tytułów z czołówki list bestsellerów, oferowana przez firmę Legimi. Dlatego w celu poszerzenia dostępnej w bibliotekach oferty książek elektronicznych WBP w Krakowie podjęła działania zmierzające do utworzenia kolejnego konsorcjum bibliotecznego. Koncepcja ta mogła być zrealizowana dzięki dotacji celowej przyznanej przez Sejmik Województwa Małopolskiego. Wojewódzka Biblioteka Publiczna wspólnie z innymi bibliotekami publicznymi województwa małopolskiego wykupiła dostęp do zasobu e-booków firmy Legimi SA, liczącego w momencie zawarcia umowy około 16 tysięcy tytułów. Obecnie jest ich już ponad 20 tysięcy.

Wspólne dla całego konsorcjum statystyki czytelnictwa pokazują, że w jego ramach aktywowano 1867 kont czytelnictwa, liczba wydanych kodów dostępu wyniosła 3872, a liczba wypożyczeń 13 549.

Już od 2012 roku WBP w Krakowie koordynuje także budowę konsorcjum dostępu do zasobów Ibuk Libra. Na platformie tej dostępnych jest obecnie dla użytkowników WBP w Krakowie oraz 41 innych małopolskich bibliotek publicznych 2200 książek, w dużej części popularnonaukowych i naukowych.

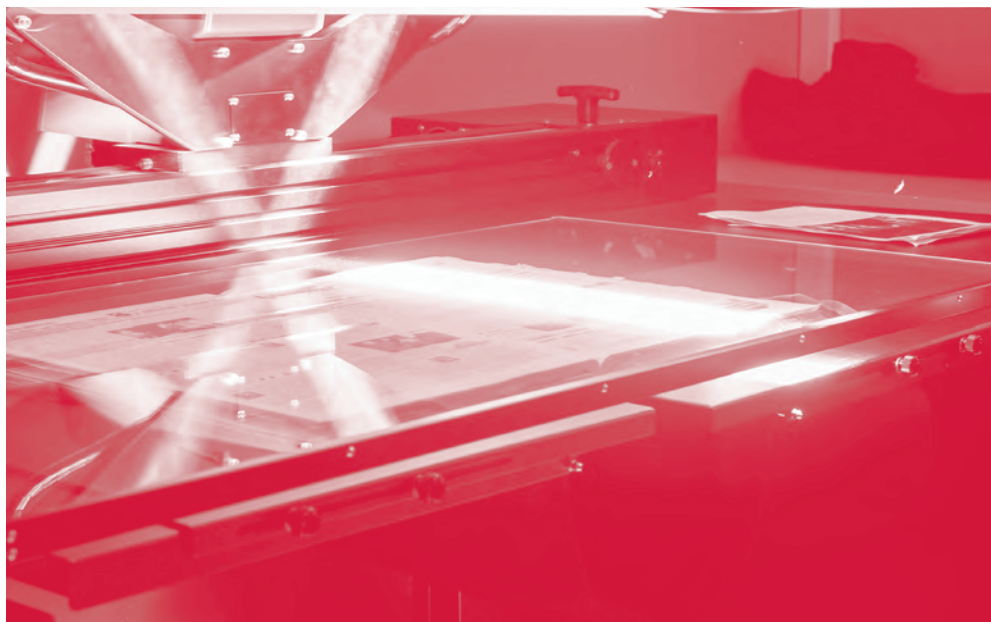
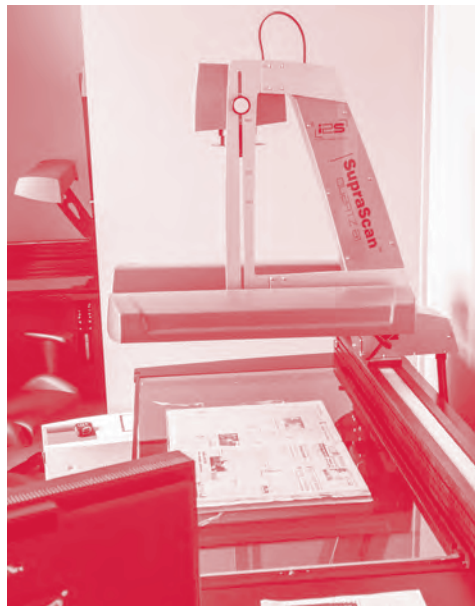
Wspominając inicjatywy mające zapewnić użytkownikom dostęp do publikacji cyfrowych, nie można nie wspomnieć o projekcie „Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku – stworzenie innowacyjnej platformy udostępniania regionalnych zasobów cyfrowych w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie”, który umożliwi wygodne i nowoczesne korzystanie z zasobów MBC, a także da wszystkim małopolskim instytucjom publicznym i organizacjom pozarządowym możliwość tworzenia własnych wirtualnych bibliotek cyfrowych.

„Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku – stworzenie innowacyjnej platformy udostępniania regionalnych zasobów cyfrowych w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie” to jeden z projektów dofinansowanych w ramach regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

Małopolskiego na lata 2014–2020 mających na celu rozwój cyfrowych zasobów regionalnych.

Efektem projektu ma być zapewnienie szybkiego, efektywnego i intuicyjnego dostępu do unikatowych cyfrowych zasobów dotyczących regionu. Będzie to możliwe dzięki stworzeniu nowoczesnej, przyjaznej użytkownikowi platformy udostępniającej zasoby cyfrowe dotychczas zamieszczone w Małopolskiej Bibliotece Cyfrowej oraz zdigitalizowane w ramach projektu, także we współpracy z innymi bibliotekami i instytucjami Małopolski.

Podstawowy zasób Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej tworzą bieżące i archiwalne cza-

sopisma lokalne i regionalne, a także zabytki piśmiennicze regionu i materiały kartograficzne.

W ramach projektu pracownia digitalizacyjna Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej działająca przy Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie zostanie zmodernizowana, jej wyposażenie uzupełnione o najnowocześniejsze oprogramowanie i sprzęt, a współpracujące instytucje będą miały możliwość digitalizacji swoich zasobów na miejscu, z wykorzystaniem tworzonej pracowni mobilnej.

Czytelnicy uzyskają dostęp do archiwalnych zasobów „Gazety Krakowskiej”, „Echa Krakowa” (ponad 25 tysięcy publikacji, ok. 140 tysięcy skanów), które wraz z wcześniej zdigitalizowanym „Dziennikiem Polskim” stanowić będą bogate kalendarium regionu. W zasobach dostępnych on-line pojawią się też między innymi księgi metrykalne z XVIII i XIX wieku, które być może pozwolą na odnalezienie dotąd nieznanych historii na temat swoich przodków.

Jak już wspominałem, jednym z wymiarów zachowania bliskości z użytkownikami jest realizacja ich własnych koncepcji projektowych. Koncepcji przedstawianych jako inicjatywy w ramach budżetu obywatelskiego, które wybrali w głosowaniu sami użytkownicy. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie realizowała i realizuje do tej pory trzy takie projekty.

W 2017 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie miała przyjemność realizować projekt „Z gwiazdami zaczytani”, który dzięki wielkiemu zaangażowaniu lokalnej społeczności w subregionie tarnowskim wygrał I edycję Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego, zdobywając 4000 głosów. W ramach projektu przewidziano spotkania autorskie, koncerty oraz zakup książek dla bibliotek. Realizowany był on od września 2016 roku do czerwca 2017 roku w Dąbrowie Tarnowskiej, Borzęcinie, Radłowie i Żabnie. Zaproszenia na spotkania autorskie przyjęli Ewa Chotomska, ks. Władysław Buryła, Artur Barciś, Robert Makłowicz, Hanna Banaszak, Anna Janko, Małgorzata Strzałkowska oraz Izabela Trojanowska z Robertem Rekoszem. Swoimi koncertami wydarzenia uświetnili: Eleni i Grzegorz Turnau. W koszto-rzysie przewidziano także zakup nowości dla bibliotek, dzięki czemu biblioteki w Radłowie, Borzęcinie, Dąbrowie Tarnowskiej i Żabnie znacząco wzbogaciły swój księgozbiór. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie realizowała niniejszy projekt w partnerstwie z Gminną Biblioteką Publiczną w Borzęcinie,

Miejską Biblioteką Publiczną im. Marii Kozaczkowej w Dąbrowie Tarnowskiej, Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną w Radłowie oraz Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną w Żabnie.

Obecnie WBP w Krakowie jest realizatorem dwóch projektów w ramach Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego. Już niedługo w holu biblioteki stanie księżkomat. Dzięki niemu osoby niemogące dotrzeć do biblioteki w godzinach otwarcia będą mogły odbierać zarezerwowane książki, płyty czy filmy przez całą dobę z urządzenia wyglądającego jak popularny paczkomat. Realizacja tego zadania to spełnienie woli mieszkańców Krakowa, którzy poparli je 1440 głosami. Uruchomienie tej nowatorskiej w Polsce usługi to również wyjście naprzeciw potrzebom użytkowników biblioteki. Zadowoleni z niej – jak możemy przypuszczać – będą nie tylko ci, którzy głosowali na to zadanie, ale wszyscy, którym nauka, praca czy inne obowiązki nie pozwalają na dotarcie do biblioteki przed godziną 19.00.

Drugie z zadań finansowanych w ramach budżetu obywatelskiego, które realizuje WBP w Krakowie, to projekt: „Fantastyczny Kraków. Literatura w mieście i miasto w literaturze”. Jest on prowadzony w partnerstwie z Biblioteką Kraków. Dzięki niemu mieszkańcy Krakowa mają okazję spotkać swoich ulubionych autorów, wziąć udział w ciekawych warsztatach i konkursach z nagrodami.

Projekt inaugurował w maju Literacki Tramwaj, gdzie podróżnych w świat krakowskich legend i baśni przenieśli krakowscy artyści. Z fanami swej twórczości spotkali się także Olga Tokarczuk, Katarzyna Bonda, Michał Rusinek, Barbara Kosmowska, Roksana Jędrzejewska-Wróbel oraz Arlena Witt. W projekcie przewidziano również ciekawe warsztaty w Muzeum Etnograficznym czy Muzeum Historycznym Miasta Krakowa. Specjalne warsztaty tematyczne poprowadzili Łukasz Orbitowski, Tomasz Samojlik, Paulina Milewska i Monika Filipowicz.

Trudne pytania o czytaniu zadawał krakowskiej młodzieży podczas otwartej debaty Łukasz Wojtusik wraz z panelistami Zofią Karaszewską, Grzegorzem Leszczyńskim i Joanną Rzońcą. W ramach projektu zorganizowano spotkania animacyjne Teatru Otwartego oraz Noc Bibliotek. Amatorzy fotografii będą mieli szansę wziąć udział w konkursie fotograficznym „Zaczytana Małopolska”, a rysowników zaproszono do konkursu na małą formę komiksową „Tajemnicza Małopolska”.

Biblioteka na Rajskiej oddaje do dyspozycji użytkowników 116 czytników

W kosztorysie przewidziano również zakup książek, czytników, gier planszowych i audiobooków, dzięki czemu biblioteki publiczne w Krakowie znacząco poszerzą swoje kolekcje.

Ważne, że cały ten bardzo szeroki pakiet działań w ramach projektu „Fantastyczny Kraków. Literatura w mieście i miasto w literaturze” został opracowany przez użytkowników i przez nich przegłosowany. Mamy zatem gwarancję, że realizując tę ofertę, nie rozmiijamy się z oczekiwaniami czytelników biblioteki.

By być blisko użytkownika, nie wystarczy jednak realizować nawet najambitniejsze projekty w murach biblioteki. Trzeba wyjść na zewnątrz, w przestrzeń miasta, tam szukać nowych użytkowników. Docierać do

tych, którzy sami, bez naszej inspiracji nigdy nie przekroczyliby progu biblioteki, a tych, którzy znają nas dobrze, miło zaskakiwać tym, że dziś my wychodzimy im naprzeciw. Realizacja projektów czytelniczych poza terenem biblioteki to ogromna szansa na pozyskanie nowych grup użytkowników. Dotarcia – na przykład – do młodych nieczytających matek albo do osób z różnych względów wykluczonych społecznie. Między innymi temu służą takie inicjatywy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie jak „Rajska na wakacjach” czy Lotna Czytelnia.

Lotną Czytelnię mieszkańcy Krakowa oraz turyści odwiedzający nasze miasto mogą spotkać na Plantach. Rok 2018 to już szósty

Projekt „Lotna Czytelnia” działa nieprzerwanie od 2013 roku

Wakacyjne warsztaty plenerowe w Parku im. Henryka Jordana w Krakowie

sezon jej działania. Lotna Czytelnia to projekt, który wystartował w sierpniu 2013 roku dzięki współpracy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie i Stowarzyszenia Kraków Miastem Rowerów. Od tego czasu systematycznie, co roku jest kontynuowany w okresie wiosenno-letnim. Charakterystyczny rower cargo krąży po Plantach od początku czerwca do końca września, zachęcając odpoczywających tam ludzi do czytania na świeżym powietrzu.

Zasady akcji są proste i niezmiennie: nie potrzeba karty bibliotecznej, nie ma terminu zwrotu... wystarczy wziąć książkę z Lotnej Czytelni i czytać, a po przeczytaniu oddać do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie lub bezpośrednio do roweru. Do tej pory rower Lotnej Czytelni wyruszał sprzed Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie 161 razy, za każdym razem wioząc około 90 książek, z których zazwyczaj połowa była wypożyczana. By urozmaicić czytelnikom naszą ofertę, tak aby każdy mógł znaleźć coś dla siebie, kolejne wyjazdy Lotnej Czytelni są poświęcone różnej literaturze. Jeździ zatem między innymi: „Lotna Czytelnia z dreszczykiem”, „Lotna Czytelnia z biografią”, „Lotna Czytelnia z romanssem”, „Lotna Czytelnia z komiksem”, „Fantastyczna Lotna Czytelnia”, „Lotna Czytelnia w podróży”, „Lotna Czytelnia dzieciom”, „Lotna Czytelnia z poezją”. Wrzesień szczególnie dedykujemy uczniom – to dla nich jeździ „Lotna Czytelnia z lekturą”. Książki

z Lotnej Czytelni systematycznie wracają do biblioteki, a zachęteni akcją czytelnicy przekazują nam wciąż kolejne. Przez pięć lat działalności zebraliśmy około 50 tysięcy książek, które po wstępnej selekcji trafiają do roweru. Dzięki temu nasz projekt może się rozwijać.

Do węższej grupy odbiorców kierowana jest akcja „Wakacje na Rajskiej”. Przede wszystkim zależy nam na dotarciu do dzieci (wraz z rodzicami lub opiekunami), które podczas letnich miesięcy nie wyjechały z miasta.

W 2017 roku, dzięki projektowi dofinansowanemu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu Partnerstwo dla Książki, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie mogła poszerzyć ofertę warsztatową o zajęcia z różnych dziedzin łączących się z literaturą, by jeszcze lepiej odpowiedzieć na potrzeby czytelników oraz wzmocnić swoją pozycję jako ośrodka kulturotwórczego, animującego kulturę od najmłodszych lat. W parku Jordana natomiast znajdowało się stoisko biblioteki, gdzie w komfortowych warunkach całe rodziny mogły czytać na świeżym powietrzu, a najmłodszy czytelnicy brali udział w specjalnie dla nich zorganizowanych zajęciach.

Celem – zarówno warsztatów, jak i stoiska biblioteki w parku – było nie tylko zachęcenie do czytania, ale także kształtowanie właściwych postaw w sytuacjach społecznych, budowanie odpowiedzialności za zadania

Wyróżnienie dla WBP w Krakowie za promocję e-czytelnictwa w Bibliotece.

podczas pracy grupowej, rozbudzenie wyobraźni dzieci oraz pobudzenie kreatywności.

Przedstawione wyżej projekty prowadzone przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie to tylko przykłady działań, dzięki którym pozostaje ona blisko użytkownika. Jest ich znacznie więcej, podobnie jak w wielu współczesnych bibliotekach publicznych. Najważniejsze jest bowiem, by pracując w bibliotece, potrafić ciągle spoglądać na nią, na swoją pracę, na realizowane usługi i zadania oczami użytkownika. Tylko wtedy mamy szansę nadal pozostać blisko niego.